ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

PŘEHLED ZMĚN V PRÁVNÍ ÚPRAVĚ SKUTEČNÝCH MAJITELŮ

HAVEN
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Dne 1. 10. 2022 vstoupila v účinnost novela zákona č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů (dále jen „**ZESM**“). Novelou ZESM Evropská komise podmínila možnost podání první české žádosti o platbu z Národního plánu obnovy po koronavirové pandemii, neboť dosavadní vymezení skutečného majitele a rozsah výjimek z evidence neodpovídaly evropským směrnicím.

Úvodem je třeba poznamenat, že povinnost evidovat skutečného majitele se nově vztahuje i na subjekty, které ji doposud neměly. Skutečného majitele tak musí do Evidence skutečných majitelů zapsat **nově i společenství vlastníků jednotek, církve a náboženské společnosti nebo politické strany a hnutí**. Navíc se změny dotknou také již zapsaných subjektů, neboť novelou došlo ke změně ve vymezení toho, kdo je to skutečný majitel.

Právnické osoby a svěřenské fondy tak budou muset nyní zhodnotit, kdo je jejich skutečným majitelem podle nového vymezení. Údaje velké většiny z nich se ale zapíšou do Evidence skutečných majitelů z jiných rejstříků automaticky, což má platit i pro organizace, které dosud měly výjimku z evidence skutečných majitelů. Pro ostatní bude první zápis osvobozen od soudního poplatku.

V následujícím přehledu si dovolujeme uvést, co novela ZESM vlastně přináší, pokud jde o ztotožnění osoby skutečného majitele a jeho zápis do Evidence skutečných majitelů.

Redefinice pojmu „skutečný majitel“

Doposud jsme skutečným majitelem podle ZESM rozuměli koncového příjemce nebo osobu s koncovým vlivem, s tím, že ZESM vymezoval, kdo koncovým příjemcem, resp. osobou s koncovým vlivem je. Nově zákon jednotně stanoví, že **skutečným majitelem je každý fyzická osoba, která v konečném důsledku vlastní nebo kontroluje právnickou osobu nebo svěřenský fond.** V návaznosti na tuto novou definici pak § 4 ZESM nově stanoví, kdo je tím, kdo právnickou osobu nebo svěřenský fond v konečném důsledku vlastní nebo kontroluje.

Korporaci v konečném důsledku vlastní nebo kontroluje každá fyzická osoba, která přímo nebo nepřímo (tj. prostřednictvím jiné osoby nebo svěřenského fondu)

a) **má podíl v korporaci nebo podíl na hlasovacích právech větší než 25 %,**
b) **má právo na podíl na zisku, jiných vlastních zdrojích nebo likvidačním zůstatku větší než 25 %,**
c) **uplatňuje rozhodující vliv v korporaci nebo korporacích, které mají v dané korporaci samostatně nebo společně podíl větší než 25 %, nebo**
d) **uplatňuje rozhodující vliv v korporaci jinými prostředky.**

Zákon dále nově upřesňuje, co se rozumí oním „uplatňováním rozhodujícího vlivu“. **Rozhodující vliv uplatňuje ten, kdo na základě vlastního uvážení**, bez ohledu na to, zda a na základě čeho, **může přímo nebo nepřímo** (tj. prostřednictvím jiné osoby nebo svěřenského fondu) **dosáhnout toho, že rozhodování nejvyššího orgánu** (v případě fundací, ústavů a obecně prospěšné společnosti statutárního nebo jiného řídicího orgánu) **odpovídá jeho vůli**. Zákon také stanoví, že **rozhodující vliv dále uplatňuje ovládající osoba** ve smyslu koncernového práva. ZESM dále stanoví dvě vyvratitelné domněnky o uplatňování rozhodujícího vlivu – stanoví, že **se má za to, že rozhodující vliv v korporaci uplatňuje také ten, kdo může jmenovat nebo odvolat většinu osob, které jsou členy statutárního orgánu**, a stanoví, že **se má za to, že rozhodující vliv v jiné**

než obchodní korporaci, v bytovém nebo sociálním družstvu nebo v investičním fondu v právní formě akciové společnosti s proměnným základním kapitálem uplatňuje každá fyzická osoba, která je členem jejich statutárního orgánu nebo osobou v obdobném postavení nebo osobou zastupující právnickou osobu v tomto orgánu.

Pro účely určení skutečného majitele investičního fondu v právní formě akciové společnosti s proměnným základním kapitálem se nepřihlíží k investičním akciím, ledaže stanovy spojují s těmito akciemi obdobné hlasovací právo jako u zakladatelských akcií.

Rozhodující vliv na správu svěřenského fondu uplatňuje ten, kdo na základě vlastního uvážení, bez ohledu na to, zda a na základě čeho, **může přímo nebo nepřímo dosáhnout toho, že rozhodování svěřenského správce odpovídá jeho vůli.**

Uplatňuje-li v korporaci rozhodující vliv právnická osoba, která nemá skutečného majitele (např. stát, územní samosprávný celek, škola a další subjekty vymezené v § 7 ZESM), a zároveň je skutečným majitelem korporace jiná osoba, platí, že skutečným majitelem korporace je také každá osoba ve vrcholném vedení této korporace.

Nelze-li žádného skutečného majitele určit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze po evidující osobě rozumně požadovat, **nebo uplatňuje-li v korporaci rozhodující vliv právnická osoba, která nemá skutečného majitele** (např. stát, územní samosprávný celek, škola a další subjekty vymezené v § 7 ZESM), **platí, že skutečným majitelem je každá osoba ve vrcholném vedení dané korporace**.

Pro účely výpočtu výše nepřímého podílu se v případě řetězení (tj. vlastnictví nebo kontrola právnické osoby nebo svěřenského fondu prostřednictvím na sebe postupně navázaných osob nebo svěřenských fondů nebo na sebe postupně navazujících vztahů) podíly, které mají navázané osoby nebo svěřenské fondy, násobí, a v případě větvení (tj. vlastnictví nebo kontrola právnické osoby nebo svěřenského fondu prostřednictvím více jednotlivých řetězení) se součiny podílů z jednotlivých řetězení sčítají.

V souvislosti s výše uvedeným je pak třeba uvést, že ti, kdo byly doposud v Evidenci skutečných majitelů zapsáni jako „osoby s koncovým vlivem“ nebo „koncoví příjemci“ budou automaticky v evidenci přepsáni na „skutečné majitele“.

Zápis do evidence

I po novele zůstala zachována dvoukolejnost při zápisu do Evidence skutečných majitelů, tudíž u některých subjektů dojde k tzv. automatickému průpisu, jiné si budou muset zápis zajistit samy.

K automatickému průpisu dojde u svěřenských fondů, fundací, ústavů a obecně prospěšných společností. Za podmínek podle § 38 ZESM dojde k automatickému průpisu též u společností s ručením omezeným, akciových společností, veřejných obchodních společností, spolků, společenství vlastníků jednotek, a dalších subjektů (jde zejména o subjekty s jednoduchou a jednoznačnou vlastnickou strukturou, zejm. jednočlenné společnosti).

Subjekty nesplňující podmínky pro automatický průpis do Evidence skutečných majitelů se musí zapsat nebo zajistit zápis změn samy, a to nejpozději do 6 měsíců od nabytí účinnosti novely, tj. do 1. 4. 2023. Od soudního poplatku za podaný návrh jsou do té doby osvobozeny. Mohou tak učinit návrhem podaným k příslušnému soudu nebo prostřednictvím notáře. Ustanovení § 10

ZESM v té souvislosti výslovně stanoví, že skutečný majitel a osoba, jejímž prostřednictvím právnická osoba nebo svěřenský fond jsou vlastněny nebo kontrolovány, poskytnou evidující osobě ke splnění evidenční povinnosti, potřebnou součinnost, včetně sdělení vzniku svého postavení. Pokud by tak neučinily, to znamená neposkytly by potřebnou součinnost nebo při pozdějším nabytí postavení skutečného majitele tuto skutečnost evidované osobě nesdělily, dopustily by se přestupku, za který lze uložit pokutu až ve výši 500 000 Kč.

Pokud by subjekty, u kterých nedojde k automatickému průpisu, nezajistily zápis do Evidence skutečných majitelů, budou s tím spojeny stejné důsledky jako před novelou, tj. odpovědnost za přestupek, nevymahatelnost právních jednání vzniklých v době, kdy skutečný majitel nebyl zapsán, zákaz vyplatit podíl na zisku, jiných vlastních zdrojích nebo likvidačním zůstatku a zákaz skutečného majitele při rozhodování nejvyššího orgánu vykonávat hlasovací práva nebo rozhodovat jako jediný společník. Může také zaniknout právo na podíl na zisku, právo živnostensky podnikat nebo právo účastnit se veřejných zakázek.

NEJSTE NA TO SAMI
YOU'RE NOT ALONE
SIE SIND NICHT ALLEIN

www.ak-haven.cz